

" Waterkwaliteit en visbestand in de rivier de Winge anno 2023 "

1. Inleiding

De rivier de Winge, gelegen in de provincie Vlaams-Brabant, mondt te Werchter uit in de Demer.

Onder meer de gemeenten Lubbeek, Sint-Pieters-Rode, Wezemaal en Rotselaar liggen aan deze waterloop.

2. Waterkwaliteit

a) Huidige toestand

De Winge is een Vlaams oppervlaktewaterlichaam.

De fysisch-chemische kwaliteit van oppervlaktewater wordt volgens de Europese Kaderrichtlijn Water ingedeeld in 5 klassen: slecht, ontoereikend, matig, goed en zeer goed. Ook voor de biologische waterkwaliteit gelden deze klassen.

Het meest recente jaar waarvoor alle meetgegevens volledig afgewerkt en beschikbaar zijn, is 2022 voor de fysisch-chemische resultaten en 2021 voor de biologische. Ter vergelijking werden de gegevens van 2015 gebruikt.

De fysisch-chemische kwaliteit (als samenvatting van 5 gidsparameters: totaal stikstof, totaal fosfor, geleidbaarheid, zuurstof en pH) was voor de Winge zowel in 2015 als in 2022 "ontoereikend".

De totale biologische waterkwaliteit van dit waterlichaam was in 2015 "ontoereikend", maar evolueerde in 2021 naar "matig".

b) Toekomstperspectieven

b1) De Winge is in het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 administratief ingedeeld als Vlaams Waterlichaam VL05_116.

In het afstroomgebied van de Winge zijn nog heel wat relevante rioleringsprojecten gepland. Uitvoering van deze projecten, evenals reductie van emissies vanuit de landbouw, zal de fysisch-chemische (en bijgevolg ook de biologische) kwaliteit de volgende jaren stapsgewijs verder doen verbeteren.

b2) De Winge is in het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 aangeduid met de prioritering klasse 2: speerpuntgebied. Dit betekent dat de goede ecologische toestand verwacht wordt in 2027, mits uitvoering van de acties opgenomen in het stroomgebiedbeheerplan. Meer informatie is terug te vinden in de waterlichaamfiche via <https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/geoloket/overzicht-oppervlaktewaterlichamen>.

3. Afvissingen

a) Afvissing in 2014

In 2014 bemonsterde het INBO de Winge op twee locaties.

De nummers voor de Winge zijn nummer 65124150 in de gemeente Holsbeek (Kasteel van Horst) en nummer 65124400 in de gemeente Rotselaar (nabij Rotselaar meer (Ter Heide)).

De Winge werd dus op twee locaties bevestigd. Men ving volgende 10 vissoorten: de twee stekelbaarssoorten (driedoornige en tiendoornige), baars, biermpje, bittervoorn, blankvoorn, blauwbandgrondel, gibel, paling en riviergrondel.

Driedoornige stekelbaars was de meest gevangen soort. Ook biermpje en blauwbandgrondel werden goed gevangen.

De meest stroomopwaartse locatie is gelegen te Holsbeek, aan het Kasteel van Horst, dit punt ligt op het lokaal waterlichaam met nummer L111_1041. Hier ving men 7 vissoorten. De EQR scoort er 0,55 wat valt in de klasse van een 'matige kwaliteit'.

De tweede locatie is gelegen te Rotselaar vlak naast het Rotselaar meer, dit punt ligt op het Vlaams waterlichaam VI05_116. Het visbestand was hier diverser en er werden 10 vissoorten gevangen. De EQR scoort er 0,65 en haalt dus de 'goede kwaliteit'.

Tabel 28 geeft de ligging van de meetplaatsen weer.

Tabel 31 geeft een overzicht weer van de aangetroffen vissoorten en het totaal aantal soorten.

Tabel 32 geeft de effectieve vangst weer per soort en per staalnameplaats uitgedrukt in CPUE.

Tabel 33 geeft een overzicht weer van de ecologische kwaliteit ratio (EQR).

b) Afvissing in 2020

Het INBO heeft ook in 2020 de Winge bemonsterd.

In het huidige Vlaams vismeetnet hebben we twee locaties op de Winge. Deze locaties zijn gelegen te Holsbeek, aan het Kasteel van Horst, en te Rotselaar nabij Rotselaar meer. De laatste bemonsteringen dateren van 2020.

In Holsbeek - Kasteel van Horst werden 3 vissoorten gevangen : biermpje, driedoornige stekelbaars en tiendoornige stekelbaars.

In Rotselaar - nabij Rotselaar meer (Ter Heide) werden 10 soorten gevangen : biermpje, bittervoorn, blauwbandgrondel, driedoornige stekelbaars, karper, paling, riviergrondel, snoek, en zonnebaars evenals Chinese wolhandkrab.

Tabel 36 geeft de situering weer van de staalnameplaatsen op de zijlopen van de Demer bemonsterd in 2020.

Tabel 39 geeft een overzicht weer van de aangetroffen vissoorten en het totaal aantal soorten op de verschillende locaties.

Tabel 40 geeft de effectieve vangst weer per soort en per staalnameplaats in 2020 uitgedrukt in CPUE (elektrisch in G-100 m en N-100 m met G = gewicht in g en N = aantal).

Tabel 41 geeft een overzicht weer van de visindexwaarden (in EQR) en hun appreciatie.

De Winge werd dus op twee locaties bevestigd.

Men ving volgende 10 vissoorten: de twee stekelbaarssoorten, bierpje, bittervoorn, blauwbandgrondel, karper, paling, riviergrondel, snoek en zonnebaars. Driedoornige stekelbaars is de meest gevangen soort. Ook riviergrondel wordt veel gevangen.

De meest stroomopwaartse locatie op de Winge is gelegen in Holsbeek, aan het kasteel van Horst. Hier ving men slechts drie soorten, vooral driedoornige stekelbaars aangevuld met een bierpje en een tiendoornige stekelbaars. De EQR scoort met een waarde van 0,08 zeer laag en valt hier in de klasse van de 'slechte kwaliteit'.

De tweede locatie is gelegen in Rotselaar vlak naast het meer van Rotselaar. Het visbestand is hier diverser en er worden negen soorten gevangen. Riviergrondel is hier de meest gevangen soort. De EQR scoort er 0,46, een 'matige kwaliteit' dus.

VERBEIREN Marc

Wolvertem, oktober 2023

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Gwenny DE VROE in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Omgeving (Milieu) Zuhail DEMIR :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2023-2024 , vraag nr. 1050 van 13 september 2023 } .

Tabel 28: Situering van de staalnameplaatsen op de zijlopen van de Demer bemonsterd in 2014.

Nummer	X	Y	Waterloop	Gemeente	Omschrijving
60338250	221495	187315	ROOSTERBEEK	Zonhoven	Stroomop Bookmolen
60338300	219267	186876		Zonhoven	Dellestraat
60532100	219340	193137	MANGELBEEK	Houthalen- Helchteren	Lillo
62130050	194707	162911	KLEINE GETE	Landen	Ezemaal, donkerkuil
62259150	185587	165837	MENE- MOLENBEEK	Hoegaarden	Stroomafwaarts de molen
65124150	182600	180520	WINGE	Holsbeek	Kasteel van Horst
65124400	174965	183353		Rotselaar	Nabij Rotselaar meer (Ter Heide)
66543100	187521	187342	LAARBEEK	Aarschot	Voor monding in de Demer

Tabel 32: Effectieve vangst per soort en per staalnameplaats in de zijlopen van de Demer uitgedrukt in CPUE in 2014 (elektrisch in G-100 m en N-100 m met G = gewicht in g en N = aantal).

Nummer		klein ommigste teelbaas	afried ommigste teelbaas	Amerikaanse hon davis	baas	beekforel	beringje	bitzervoorn	blaukvoorn	blauwbandgrondel	gliebel	karpier	kolbied	kopvoorn	paling	rietvoorn	rivergrondel	vetje	zeelt	zonnebaas	Totaal
60338250	G/100m			14,7						21,3						27	174,5			120,1	357,8
elektrisch	N/100m			2						9						8	9			17	45
60338300	G/100m	10,9								159,4		213,7					9,9		3		388,9
elektrisch	N/100m	8								160		12					11		1		192
60532100	G/100m	13,7		136,3																	150
elektrisch	N/100m	11		16																	27
62130050	G/100m					36,4	94,9								336,8		294,6				782,7
elektrisch	N/100m					3	31								2		11				47
62259150	G/100m		408,6				1335,1		35			537									2315,7
elektrisch	N/100m		736				865		3			1									1605
63124150	G/100m	0,4	161,6		5,9			1,1		9,3					141,1		4,9				324,3
elektrisch	N/100m	1	183		1			5		17					1		1				209
63124400*	G/100m	1,4	21,6		32,3		120	7,1	42,2	53,3	31,2				367,1		2112,4				2778,6
elektrisch	N/100m	2	38		9		53	4	25	39	1				1		174				346
66543100	G/100m	1	2,2		97,2		1,1	168	283,7	67,4	156,6		3,9	1,1	469,9	19,3	701,6	2,7	3,9		1979,6
elektrisch	N/100m	3	5		18		2	268	154	90	9		7	1	2	3	313	3	1		879

*enkel vissen van 1e trek

Tabel 33: Overzicht van de EQR scores in de verschillende waterlopen in de zijlopen van de Demer en hun appreciatie in 2014.

Nummer	Waterloop	Waterlichaamnummer	EQR	Appreciatie
60338250	ROOSTERBEEK	L111_1082	0,38	ontoereikend
60338300	ROOSTERBEEK	L111_1082	0,33	ontoereikend
60532100	MANGELBEEK	L111_1081	0,26	ontoereikend
62130050	KLEINE GETE	VL11_109	0,58	matig
62259150	MENE- MOLENBEEK	L107_418	0,46	matig
65124150	WINGE	L111_1041	0,55	matig
65124400	WINGE	VL05_116	0,65	goed
66543100	LAARBEEK	L107_452	0,53	matig

TABELLEN Afvissing in 2020

Waterloop	Lambert X/Y	Omschrijving	Gemeente	Provincie	Bekken	Jaar	Nederlandse naam	Gemiddelde Dagvangst (aantal)	Gemiddelde Gewicht (gram)
WINGE	182600/180520	Kasteel van Horst	Holsbeek	Vlaams-Brabant	Demerbekken	2020	bermpje	1.00	2.60
WINGE	182600/180520	Kasteel van Horst	Holsbeek	Vlaams-Brabant	Demerbekken	2020	driedoornige stekelbaars	138.00	301.50
WINGE	182600/180520	Kasteel van Horst	Holsbeek	Vlaams-Brabant	Demerbekken	2020	tiendoornige stekelbaars	1.00	1.90
WINGE	174965/183353	nabij Rotselaar meer (Ter Heide)	Rotselaar	Vlaams-Brabant	Demerbekken	2020	bermpje	17.00	34.60
WINGE	174965/183353	nabij Rotselaar meer (Ter Heide)	Rotselaar	Vlaams-Brabant	Demerbekken	2020	bittervoorn	4.00	7.70
WINGE	174965/183353	nabij Rotselaar meer (Ter Heide)	Rotselaar	Vlaams-Brabant	Demerbekken	2020	blauwbandgrondel	11.00	8.10
WINGE	174965/183353	nabij Rotselaar meer (Ter Heide)	Rotselaar	Vlaams-Brabant	Demerbekken	2020	Chinese wolhandkrab	1.00	10.50
WINGE	174965/183353	nabij Rotselaar meer (Ter Heide)	Rotselaar	Vlaams-Brabant	Demerbekken	2020	driedoornige stekelbaars	1.00	1.10
WINGE	174965/183353	nabij Rotselaar meer (Ter Heide)	Rotselaar	Vlaams-Brabant	Demerbekken	2020	karper	1.00	1036.90
WINGE	174965/183353	nabij Rotselaar meer (Ter Heide)	Rotselaar	Vlaams-Brabant	Demerbekken	2020	paling	12.00	1802.10
WINGE	174965/183353	nabij Rotselaar meer (Ter Heide)	Rotselaar	Vlaams-Brabant	Demerbekken	2020	riviergrondel	62.00	287.20
WINGE	174965/183353	nabij Rotselaar meer (Ter Heide)	Rotselaar	Vlaams-Brabant	Demerbekken	2020	snoek	1.00	394.00
WINGE	174965/183353	nabij Rotselaar meer (Ter Heide)	Rotselaar	Vlaams-Brabant	Demerbekken	2020	zonnebaars	6.00	60.20

Tabel 36: Situering van de staalnameplaatsen op de zijlopen van de Demer bemonsterd in 2020

Nummer	X	Y	Waterloop	Gemeente	Omschrijving
60050350	231154	176316	MUNSTERBEEK	Bilzen	Munsterbilzen, aan ziekenhuis
60338250	221495	187315	ROOSTERBEEK	Zonhoven	stroomop Bookmolen
60338300	219267	186876	ROOSTERBEEK	Zonhoven	Dellestraat
60532100	219340	193137	MANGELBEEK	Houthalen-Helchteren	Lillo
60532400	207170	185594	MANGELBEEK	Lummen	Schalbroek, Kleine molen
62130050	194707	162911	KLEINE GETE	Landen	Ezemaal, Donkerkuil
62259150	185587	165837	MENE	Hoegaarden	/
65124150	182600	180520	WINGE	Holsbeek	Kasteel van Horst
65124400	174965	183353	WINGE	Rotselaar	nabij Rotselaar meer (Ter Heide)
66543100	187521	187342	LAARBEEK	Aarschot	voor monding

Tabel 40: Effectieve vangst per soort en per staalnameplaats in 2020 uitgedrukt in CPUE (elektrisch in G-100 m en N-100 m met G = gewicht in g en N = aantal)

Nummer		Amerikaanse hondsvijs	baars	beekforel	bermpje	bittervoorn	blankvoorn	blauwbandgrondel	bruine Amerikaanse dwergmeerval	driedoornige stekelbaars	giebel	karper	kopvoorn	paling	rietvoorn	riviergrondel	snoek	tiendoornige stekelbaars	vetje	zonnebaars	Totaal
60050350	G/100m				125,2			222,9			318,6			385,5	3,9	1192,2					2248,3
elektrisch	N/100m				48			314			9			3	2	269					645
60338250	G/100m	55,8						16,6	20,7							144,9				4,5	242,5
elektrisch	N/100m	7						8	2							44				1	62
60338300	G/100m							83,9	621,7							327		17,6	1,9	55,9	1494,9
elektrisch	N/100m							53	271							151		12	2	42	598
60532100	G/100m																	2,2			2,2
elektrisch	N/100m																	1			1
60532400	G/100m		27,30		28,40								2876,40			314,40					3246,5
elektrisch	N/100m		1		9								44			31					85
62130050	G/100m			630,8	197,8									3408,2		628,8					4865,6
elektrisch	N/100m			2	76									35		29					142
62259150	G/100m				2234,3					101,3						3,7					2339,3
elektrisch	N/100m				596					65						5					666
65124150	G/100m				2,6					301,7									1,9		306,2
elektrisch	N/100m				1					138									1		140
65124400	G/100m				34,6	7,7		8,1		1,1		1036,9		1802,1		287,2	394			60,2	3631,9
elektrisch	N/100m				17	4		11		1		1		12		62	1			6	115
66543100	G/100m				228			3,4						254,7							486,1
elektrisch	N/100m				108			5						1							114

Tabel 41: Overzicht van de visindexwaarden (in EQR) en hun appreciatie

Nummer	Waterloop	Methode	Waterlichaam	Jaar	EQR	Appreciatie
60050350	MUNSTERBEEK	Elektrisch	VL05_114	2020	0,54	matig
60338250	ROOSTERBEEK	Elektrisch	L111_1082	2020	0,54	matig
60338300	ROOSTERBEEK	Elektrisch	L111_1082	2020	0,71	goed
60532100	MANGELBEEK	Elektrisch	L111_1081	2020	0,2	slecht
60532400	MANGELBEEK	Elektrisch	VL05_110	2020	0,67	goed
62130050	KLEINE GETE	Elektrisch	VL11_109	2020	0,57	matig
62259150	MENE	Elektrisch	L107_418	2020	0,41	ontoereikend
65124150	WINGE	Elektrisch	L111_1041	2020	0,08	slecht
65124400	WINGE	Elektrisch	VL05_116	2020	0,46	matig
66543100	LAARBEEK	Elektrisch	L107_452	2020	0,25	ontoereikend